

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
MARCH 27

JAUNO LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)

Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Volume LX Nr. 2 (31)

2010. gada 27. marts – 2. aprīlis

Cīņa par dubultpavalstniecību turpinās

Dainis
Mjartāns

Pēdējo mēnešu laikā man ir bijušas sarunas ar vairākiem ASV latviešiem, kuru ģimenē vienam bērnam ir Latvijas pavalstniecība, savukārt otram - nav. Pie manis ar jautājumu, vai iespējams iegūt Latvijas pavalstniecību, neatsakoties no Vācijas vai ASV pilsonības ir vērsušies vairāki ārzemēs dzimuši jaunieši. Atbilde pašlaik ir vienkārša: „Nē, nevar!”

Vācijā dzimusi latvieti Baiba Lapiņa-Strunskā kopā ar vīru un meitu jau vairākus gadus cīnās, lai kļūtu par Latvijas pavalstniekiem, vienlaikus neatstājoties no Vācijas pavalstniecības. LR Satversmes tiesā ir ierosināta lieta, kurā tiek vērtēts, vai Pilsonības likuma pārejas noteikuma vārdi „ja reģistrācija notiek līdz 1995. gada 1. jūlijam” atbilst Latvijas Republikas Satversmei, kā arī Latvijas PSR Augstākās padomes 1990. gada 4. maija deklarācijas preambulai „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”. Baiba Lapiņa-Strunskā dzimusi un augusi Vācijā. Beigusi Ministeres Latviešu ģimnāziju, aktīvi darbojusies Eiropas Latviešu jaunatnes apvienībā un citās Vācijas latviešu organizācijās.

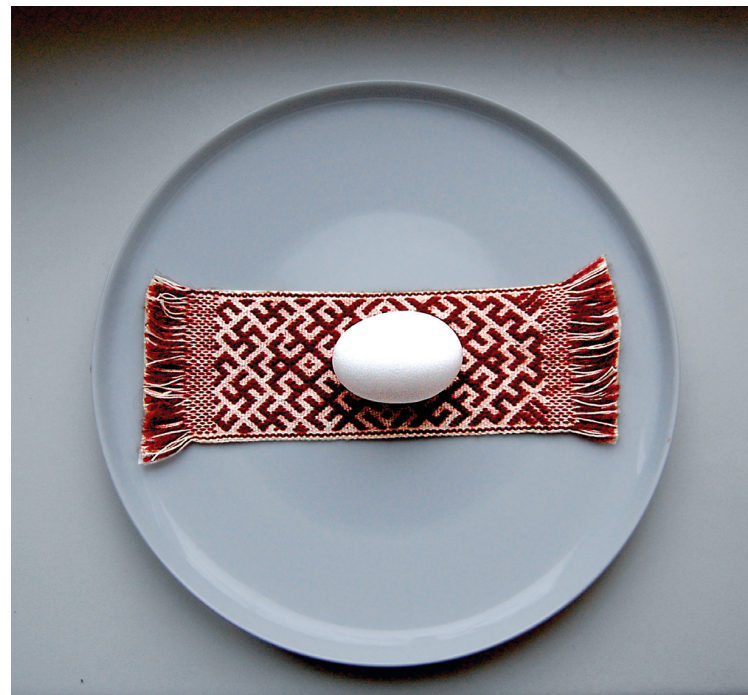
Laikraksta slejās jau esam vēstījuši, ka Latvijas likumdevēji stūrgalvīgi nevēlas pārskatīt Pavalstniecības politiku dubultpavalstniecības jautājumos, kas ļautu iegūt pavalstniecību tiem ārzemju latviešiem, kas to neizdara līdz 1995. gadam un viņu pēcnācējiem. Integrācijas ministrs O. Kastēns pirms trim gadiem ierosināja veikt grozījumus Pilsonības likumā, lai ārvalstīs dzīvojošo Latvijas pavalstnieku bērniem un arī II Pasaulē kara laika bēgļiem, kā arī no Latvijas izsūtītajiem cilvēkiem un viņu pēcnācējiem būtu iespēja saņemt Latvijas pavalstniecību, vienlaikus saglabājot iespējas uz vēl vienu pavalstniecību. Likumprojekts arī neparedzēja tiesai iespēju atņemt Latvijas Republikas pavalstniecību, ja pavalstnieks līdztekus ir ieguvis arī kādas citas valsts pavalstniecību. Diemžēl Latvijas valdība nevēlējās jaunus grozījumus virzīt izskatīšanai Saime.

Baiba Lapiņa-Strunskā izvirza vairākus ļoti būtiskus argumentus: „Krievijas armijai bija jāaiziet no Latvijas saskaņā ar Latvijas-Krievijas līgumu līdz 1994. gada 31. augustam. Toreiz palika 10 mēnešu laika, lai no totalitāras Latvijas pieteiktos, reģistrētos demokrātiskā Latvijā. Turpretim Krievijas armija no Skrundas aizgāja projām tikai 1999. gada 23. oktobrī. Kāpēc Krievijas armija drīkst pārvilkt piecus gadus un Latvijas pilsoņi Rietumos nē? Kurš no iespējamajiem trim datumiem ir okupācijas patiesās beigās?”

Baiba Lapiņa-Strunskā uzskata,

ka dubultpavalstniecība ir pieļaujama Latvijas pilsoņiem un viņu pēcnācējiem, kuri laikā no 1940. gada 17. jūnija līdz 1990. gada 4. maijam atstājuši Latviju kā bēgli un šajā laikā naturalizējušies ārzemēs. Dubultpavalstniecība ir automātiski pieļaujama visiem Latvijas Republikas pilsoņiem, kas Latvijas okupācijas laikā ir dzīvojuši ar Latvijas Republikas ārzemju pasēm, kas izsniegtas Latvijas Republikas sūtniecībās un konsulātos ārpus Latvijas. Dubultpavalstniecība ir automātiski pieļaujama visiem Latvijas Republikas pavalstniekiem, kas Eiropas Savienības robežās ir Eiropas Savienības valstu pavalstnieki un NATO valstu pavalstnieki.

Satversmes tiesā pieteikumu šai jautājumā iesniedzis *Augstākās Tiesas Senāts*, tajā pausts viedoklis, ka apstrīdētās normas neatbilst Latvijas valstiskās neatkarības doktrīnai, kas izriet no LR Satversmes. Atjaunojot neatkarīgās Latvijas tiesību sistēmu, likumdevējam, ievērojot tiesiskas valsts principus, bija pienākums izlīdzināt Padomju okupācijas režīma nodarītos zaudējumus un atjaunot taisnīgumu. Likumdevējs ir atstājis bez ievērošanas vēsturisko situāciju. Pilsonības likuma pārejas noteikumos norādītajam personu lokam – Latvijas pavalstnieki un viņu pēcnācēji, kuri laikā no 1940. gada 17. jūnija līdz 1990. gada 4. maijam, glābdamies no PSRS un Vācijas okupācijas režīmiem, ir atstājuši Latviju kā bēgli, tikuši

Daiga Brinkmane

Priecīgas Lieldienas!

deportēti vai minēto iemeslu dēļ nav varējuši atgriezties Latvijā un šajā laikā naturalizējušies ārzemēs, saglabā tiesības reģistrēties Iedzīvotāju reģistrā kā Latvijas pavalstnieki un pēc reģistrācijas pilnā apmērā bauda pavalstnieku tiesības un pilna pienākumus. Taču reģistrācijas laiks tika nereālistiski ierobežots – reģistrācijai bija jānotiek līdz 1995. gada 1. jūlijam. Ja šīs personas reģistrējas pēc šī datuma, tām jāatsakās no laika gaitā iegūtās citas valsts pavalstniecības. Atjaunojot Latvijas valsti, tika atjaunoti Latvijas simboli, likumi, atgriezti tās īpašumi ārpus Latvijas, taču likumdevējs nav pievērsis uzmanību savas suverēnās Latvijas tautas tiesību pilnai atjaunošanai. Daudzi Latvijai lojāli tautieši ir atstāti ārpus valsts tautas kopības. Zīmīgi, ka Eiropas Savienības likumdošana dod iespēju Baiba Lapiņai-Strunskai kā Vācijas pilsoni Latvijā kandidēt pašvaldību vēlēšanās, taču kā ārzemēs dzimušai latvietei viņai ir atņemtas pavalstnieka tiesības un pienākumi, viņa Saeimas vēlēšanās nevar balsot. LR Satversmes tiesas spriedums varētu mainīt netaisnību, kuru atjaunojot Latvijas Republiku pieļāva likumdevēji un kuru neviena no LR valdībām nav vēlējusies mainīt.

Comfort music for bleak times

Amanda
Jātniece

On a Saturday evening two weeks ago I embraced my sentimental side. My romantic little pleasure? Austra Pumpure and Imants Kalniņš.

Austra is a true hippie, a pio-

neer of the bard movement in Latvia, the grandmother of one of Latvia's subcultures, and arguably the layer of the Singing Revolution's foundation. As opposed to being known for her own compositions, though, she is instead the best-loved interpreter of legendary composer Imants Kalniņš' songs. Austra has, in fact, made his songs her own.

Imants Kalniņš was the musical director of the Liepāja theater from 1968 to 1977. During his time, Liepāja was becoming a capital of rock music, and the theater there—the oldest professional theater in Latvia—even

staged the first rock opera in the Soviet Union. The songs Kalniņš created both for the theater and independently of it (often using lyrics by well-known Latvian poets Imants Ziedonis, Māris Čaklais, Knuts Skujenieks, Juris Helds, Viktors Kalniņš, Olafs Gūtmanis and others) eventually became very popular throughout Latvia, but were little known beyond its borders. This was partly due to the fact that theater was difficult to export to the Latvian communities living abroad. More importantly, the political undertones in the songs made them unfit for mass recording, and even ordinary folk were

careful where they sang them. Raimonds Pauls' songs, on the other hand, had been deemed acceptable, were recorded left and right, and in LP format also traveled to America more easily.

Austra Pumpure played in the Liepāja theater orchestra and directed it from 1956 to 1975. She enjoyed Kalniņš' songs and began singing them privately for her friends. She sang in public in Riga for the first time in 1975, a concert that was barely tolerated by the Soviet officials. Kalniņš' songs, now having been introduced to a wider audience through Austra, quickly caught

on and were passed from person to person. Austra is credited for making them true, modern folk songs, sung in homes and private gatherings throughout Latvia by people who had never set foot in the Liepāja theater. Her subsequent concerts usually ended in hootenannies, with guitar-clad youths hanging around until morning, singing not only Kalniņš' songs, but also others' songs, folk songs, and eventually their own compositions as well. Austra has taught guitar at the "Vaduguns" youth center in Liepāja for many years.

(Continued on page 2)

Latvijā un Amerikā

Ieklausoties bērnu valodā

Māra
Pelēce
Mineapole

Ieklausoties bērnu valodā, pirmā, kad tie sāk apgūt runāšanas prasmi, ir daudz īpatnību. Jaundarinātos vārdus sāk lietot vecāki, un reizēm tie tiek iekļauti arī ģimenes leksikā. Mūsu ģimenē no mūsu bērniņas laikiem līdz šai dienai visi vēl arvien saprot, ka "ammas" ir pusdienas; tāpat mūsu dēls pienu pārdevējis par "nunū". Ir arī neskaitāmas anekdotes par bērniem, kuņģi atdarina valodu. Tomēr, priecājoties par bērnu valodu, mājas lietotajā valodā jāievēro arī stingrāka cenzūra. Bērns kļūst par skaļruni ģimenē lietotajai valodai.

Skaidrs, ka bērni mācās, atkārtējot to, ko runā vecāki. Ieklausoties atsevišķās valodas īpatnībās un kļūdās, vecākiem rodas priekšstats par bērna pieaugošo valodas izpratni. Par to, kā viņi izprot atsevišķus vārdus un priekšmetus, un vēl interesantāk - kā viņi izprot paši sevi, savu topošo "es" apkārtējā pasaulē.

Pirms es kļuva par māti, man likās īpatnēji, ka vecāki uzrunāja bērnus un sevi trešajā personā, piemēram, "mamma" un "papa". Viņi teica: "Vai Kristaps grib ēst? Papa dabūs ēst." Tikai, būdama jauna māte, uzzināju, ka ir zinātniski pierādīts, ka bērns tikai pakāpeniski savā atīstībā uztver pats sevi atsevišķi no vecākiem, viņi tikai pakāpeniski spēj izprast vietniekvārdu lietošanu valodā. Vispirms sāk ar "es" un "tu", tas notiek tad, kad bērns atklāj savu "es". Īpaši interesanti šķiet ieklausīties, kā

katrs bērns izprot sevi saskarsmē ar apkārtējo vidi. Var arī daudz ko sadzirdēt un izprast. Saskarsmē ar radu bērniem esmu novērojusi, kā katrs no viņiem iemācījās "es" izteikt dažādi. Vecākā māsas meita jau no pirmām dienām, runājot par sevi, lietoja vārdu "pati!" Šo vārdu viņa lietoja, aujot zeķes vai soļojot ārā pa durvīm. Viņa mazāk skaidroja savas vēlmes, kā izteica, ko un kā darīs. Skaidrs - pati!

Otrais bērns, mazliet kautrīgaks, neuzsvēra sevi kā "pats" bet teica: "my". (Augot bilingvālā ģimenē, protams, abas valodas tiek mācītas reizē.) Parasti angļu valodā runājošie bērni visbiežāk sajauc "I" un "me". Tas skanēja "my grib", kā arī ļoti bieži "nē my!" Trešais bērns teica "mani", ne tikai attiecīgā akuzatīva locījumā, bet visās vietās. "Tanti, mani ārā!" nozīmēja, ka mēs kautkur kopā iesim. Visbiežāk dzirdējām: "mani sedz", kas nozi-

mēja nevis - aplāj mani ar siltu sedziņu, bet "mana sega".

Un tieši ieklausoties "mani sedz", man kļuva skaidra šī attieksme, kas rādīja priekšstatu par bērnu izjusto vietu ģimenē. Ar šo "mani", jaunākais bērns varbūt arī tiešām izjuta sevi kā akuzatīvu "es" - to, kam viss tiek darīts - ne tikai no vecākiem, bet arī no vecākiem brāļiem un māsām. Otrais bērns ar "my" varbūt izteica to, ka viņam jānoskaidro, kas viņam pienākas no apkārtējiem. Piedzimstot ģimenē, kur jau ir kāds vecāks bērns, jaunākajam jāreķinās ar šo cilvēku, kā arī ar dalītu vecāku uzmanību. Savukārt vecākais bērns varēja vienkārši teikt "Pati!", atdalot sevi no ģimenes (vecākiem), bez īpašas vajadzības reķināties ar pārējiem.

Tagad jau visi radu bērni runā diezgan skaidrā latviešu valodā (vai vismaz tik skaidri, cik mēs, vecāki, ģimene, draugi, un skolo-

tāji, te ASV runājam. Un, tagad visi lieto *es*, *man* un *mani* daudz maz pareizā vietā un nozīmē. Viņu izpratne par sevi savā vidē nav arī tiek vienkāršojama; "Pati", lai arī ir diezgan neatkarīga, tomēr ir tīrākais ekstrovertais raksturs; "My" ir īstenībā visdāsnākais no visiem trim; "Mani" savukārt bez šaubām ļoti labi spēj izteikt, kas viņai pa prātam.

Mūsu daudzās latviešu valodas formas caur šīm gramatikas "kļūdām" ir spējušas mums rādīt, kā bērns jūtas, kā arī to, kādi skolotāji mēs esam viņu dzīvē. Tagad mūsu dēls ir 21 mēnešus vecs un jau sāk runāt. Būs interesanti dzirdēt, kādā veidā viņš izprātis savu "es". Bērnam augot, dzirdēsim vēl daudz ko jaunu, ieskaitot to, kā runājam mēs paši un kādu valodu mācām. Šai sakarā interesanti būtu uz klausīt arī citu Amerikas latviešu vecāku novērojumus.

(Continued from page 1)
Amanda Jātnece

Comfort music for bleak times

She began inviting her students and mentees to play and sing with her at her concerts, and eventually people began calling these the *Austrasbērni*, or "Austra's children". In time, some of the *Austrasbērni* became well-known singers, musicians, actors, and composers in their own right, for example, Ieva Akurātere, Andris Prievītis (Mičulis), Arnis Miltiņš, Ziedonis Stutiņš, Silvija Silava, Juris Hiršs, Anta Enģele, and Agita Kaužēna. And the kids keep coming—at her most recent concert on March 6 five or six high school students sat on the front edge of the stage, each with a guitar in his or her lap, singing along to songs. Many more participate in her concerts in Liepāja. [Most of these songs are, after all, ideal material for teenagers going through the existential stage.] Austra is not an elitist; she is said to allow into her guitar class everyone who wishes to play, even those with poor musical hearing. Such democratic views and grassroots movements in general, though, did not sit well with the Soviets, who sometimes

tried to prohibit her concerts.

But such moves, of course, only made Austra and Kalniņš' songs more popular. You could hear the aforementioned Raimonds Pauls whenever you turned the radio on, but Imants Kalniņš—he was something special. His songs were edgy, not the thing you'd dare sing at the school concert for fear of angering the Soviet-run school board. But a college party, or with your friends out in the garage...that was the place for Kalniņš' songs.

Austra can still sell out a small concert hall, and the audience is not only old hippies; plenty of "normal" people, teenagers, and college students idolize her as well. Her songs have that warm, fuzzy quality and remind many listeners of their younger days. Austra plays from the heart. Her concerts are informal, dear, friendly, and heartfelt. She shares the stage with her pupils and apprentices, some of whom sit cross-legged at the front of the stage. There are even pillows scat-

tered on the floor at the front of the room for singers, children, and groupies. The concerts are usually the same, nothing new. But that's why people go—it's comfort music. Good for bleak times, whether political, financial, personal, or just plain meteorological.

Austra commands the beginning of each concert, but soon invites the *Austrasbērni* to take the lead. They take turns stepping to the center of the stage to sing their favorite song or two, be it a composition by the most-revered Kalniņš or some other composer, a fellow *Austrasbērns*, or their very own creation. The barrier between stage and audience breaks down as Austra encourages everyone to sing along, and they do. Austra says they all enter a parallel world when they come together to play and sing. I feel like I slip into a truly parallel world, too—the world of late 1980s Latvia: Laima chocolates, stale air, funky mismatched wardrobes, mustaches, poetry, creativity, optimism,

dreaminess. The songs are musically interesting, the room feels fuzzy, the guitar emits a strange pull, and Austra's energy enchants.

But, just as hippies and the peace movement are passé in America, so the optimism and dreaminess of late 1980s Latvia has also been relegated to the world of sentimentality. Despite the jaded memories, though, people still turn out for Austra Pumpure concerts and off-beat youths still study guitar chords and put melodies to poetry. Just today I ran into a group of college aged *Austrasbērni* preparing to play for a crowd in Jūrmala....

Austra herself plays a few concerts around her name's day (March 5) every year, even though she's already 81 years old. She still sings well, her fingers can still hold a mean barre chord, and she still champions the use of Esperanto—may we

all look so well and be so active and willful as octogenarians!

After the March 6 concert, Austra and her bunch moved to the "Ala" folk club in Vecrīga to continue the evening in their traditional post-concert fashion. One after another the musicians took to the small stage, each belting, crooning, or whispering his or her favorite songs. I finally felt as if I had returned again to the here and now. Sentimentality had stayed behind at the concert hall, and Austra's singers and songs were again truly of and for the present moment.

[Last year *Austras biedrība* (a society of Austra's supporters) published a booklet of Austra's favorite Latvian folk songs. This year it published *Austrasbērnu dziesmas*, a 44-page booklet of lesser-known compositions by 25 *Austrasbērni*. The society plans to continue documenting the songs of Austra and *Austrasbērni*.]

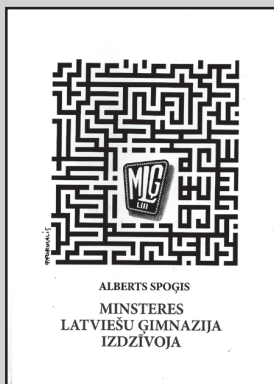
MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJA IZDZĪVOJA

autors: Alberts Spogis

Pārskats par vienīgo pilna laika skolu ārpus
Latvijas no 1946. līdz 1998. gadam
Daudz fotogrāfiju, interesantu stāstījumu.

Grāmata maksā \$30, plus sūtīšanas izmaksas

Grāmatu var pasūtīt Latviešu centrā Minsterē (info@lcm.lv)
Salzmannstr 152, 48159 Münster, Germany
Piegāde ASV ar LASL starpniecību.

ALJAs lapa

Šī māksla ir jauna!

Imanta Nīgale

Kā jau citus gadus, Latviešu nacionālā jauniešu apvienība Kanādā (LNJAK) uz sarīkojumu „Šī māksla ir jauna” (ŠMIJ) pulcināja jauniešus, lai atklātu sevi mākslā un citos jautros notikumos. Šogad LNJAK valde Lienes Kiršas vadībā bija izveidojusi izcilu programmu.

Mākslas galerija atradās pilsetas centrā Poļu namā. Jauniešu mākslas darbus apkopojā Karmena Svilāne. Izstādē bija pārstāvētas gleznas, skulptūras, fotogrāfijas, filmas, pat dziesmas.

ŠMIJ tēma šogad bija CIRKS - tāpēc arī ballēs vajadzēja ieras-

ties kostīmos, kas veidoti ar radošu izdomu. Pirms pirmās balles, kuras tēma bija Friks un Krips, jaunieši atklāja galeriju trakos kostīmos. Piedalījās gan zilnieki, čigāni, cirka darbinieki, čūsku dresētāja, dzīvnieki un klauni. Par mūziku gādāja paši dalībnieki, karaoke stilā dziedot savas mīlākās dziesmas.

Sestdien dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar trim vietējiem māksliniekiem - Viktoru Jaunkalnu, Valdu Oestreicheri un Elizabeti Ludvigu, kuri katrs savā veidā stāstīja par savu mākslas jomu. Viktors Jaunkalns ir arhitekts, kurš specializējas ekoloģisko ēku būvniecībā. Valda Oestreichere glezno un veido skulptūras, iedvesmu rodot dabā. Elizabete Ludviga ir izmēģinājusi roku dažādās mākslas veidos un pēdējā laikā pievērsusies rotkalšanai, iekļaujot modernā dizainā latviskus elementus. Visu lektoru stāsti-

tais bija interesants un atgādināja, cik svarīga māksla - vienalga, kādā formā - ir cilvēku labsajūtai.

ŠMIJ beidzās atkal Poļu namā ar balli. Spēlēja DJ'I, Ohm Boys- Krišjānis Siliņš un Ilvars Sukse. Ar gaismas šovu un ritmiem nams dunēja līdz ritam!

Apsveicu LNJAK par teicami izplānotu pasākumu un novēlu arī turpmāk veicināt jauniešu mākslas talantus!

2010. gada ŠMIJ mākslinieki: Arnis Amoliņš, Eliza Apriķe, Niks Bars, Arianna Behan, Ēriks Bredovskis, Ieva Cerps, Aleks Dankers, Māris Grislis, Brigita Gubiņa, Krista Katrīna Jansone, Ansis Kalniņš, Ināra Klaiše, Jūlija Lakats, Larisa Liepiņa, Natalie Logan (Upenieks), Kārlis Memenis, Kalvis Mikelšteins, Aleks Niedra, Imanta Nīgale, Marisa Rasum, Austris Siliņš, Debora Šmits, Paulis Svilāns, Tomass Svilāns

Rīgas cirka meitenes

No 2x2 tu aizbrauksi iedvesmots!

Ar šādu teikumu viens no latviešu jaunatnes semināra 2x2 dalībniekiem raksturoja piedzīvoto, pavadot nedēļu kopā 2008. gadu mijas nometnē Mičiganā, kur piedalījās 70 jaunieši. 2x2 katrs dalībnieks nokļūst gaisotnē, kas veicina valodas lietošanu. Seminārā kur piedalās plašs lektoru skaits no ASV, Kanādas un

Latvijas. Atbalstu līdz šim ir sniegusi Amerikas latviešu apvienība un ALA Kultūras fonds. 2x2 atbalsta arī DV, PBLA, ALPF, vairākas vietējās organizācijas un līdz nesenam laikam arī Latvijas valdība (IUMSILS). Daudzi jaunieši, kuri ir bijuši 2x2 dalībnieki, tagad ir pazīstami sabiedriskie darbinieki, skolotāji, LR vēstnieki, uzņēmēji. Pēdējo trīs gadu laikā ir notikušas divas 2x2 nometnes, tajās kopā piedalījās 109 dalībnieki. Vērojot, ko jaunieši dara, uzklusot viņu domas, redzot kā viņi izsaka mīlestību uz savu tautu un pateicību savām ģimenēm, skolotājiem, jūtama cieša saistība ar latviešu tautu un Latviju. Interesanti bija vērot jauniešu lielo interesi par pagājušā gada 2x2 programmu, kur katru dienu bija cita tēma (Latvija šodien, Kaislīgā

Rīga, Latvija pasaulē/pasaule Latvijā, Manas un Tavas maņas). Katrs dalībnieks varēja piedalīties vienā no pieciem projektiem (Dēkas dabā, Māksla, Rotkalšana, Latvijas jaunā virtuve, Tautas dejas). Latviešu valoda bija dzirdāma savstarpējās sarunās visas nedēļas garumā. Nākamā nometne notiks no 2010. gada 26. līdz 31. decembrim Kalifornijā, uz ziemeļiem no Malibu. Cik labi būtu, ja no katra latviešu centra piedalītos vismaz viens jaunietis.

Dosim iespēju un atbalstīsimun viņu dalību 2x2 nometnē. Programma veidojas un jaunāko informāciju var iegūt no mājas lapas www.2x2malibu.org un Facebook „2x2” draugu grupā.

Aivars Osvalds,
2x2 plānotājs un padomnieks

Ko visiem vajadzētu zināt par 2x2?

Atbildes no aptaujas iepriekšējā semināra pēdējā dienā

2x2 mēs visu darām latviski un ar prieku.

Ir varens notikums, kur var paplašināt savu latviešu valodu, iepazīt jaunus draugus, un zināšanas par Latviju.

Visiem jānāk nākamgad!

Nekad nevar teikt, ka ir garlaicīgi!

2x2 ir solis, lai sevi piesaistītu Latvijai.

Te nav atzīmju, nav pārbaudījumu... tikai visur jāpiedalās.

Neviens neteiks, ka tu neesi pietiekami latvisks.

Bija iespēja pārrunāt savu sabiedrību, šodienas latviešu kultūru.

Te nav tikai lekcijas, bet pārrunas, kur ir interesantas domu apmaiņas.

Nav tikai tautas dejas, folklorā un pīrāgi. Mācāties arī, kas jauns Latvijā un kas jauns

latviešu jaunatnē.

Labā vieta, kur tuvāk iepazīties ar cilvēkiem, ko varbūt pazīsti tikai pēc vārda, tas ir tas, ko nevar iegūt citos latviešu pasākumos.

2x2 bija vienīgais latviešu sarīkojums kas mani ir tiešām iespaidojis un atgādina, cik svarīga ir latvietība, Latvija un latviešu jaunatne.

Ir laba iespēja sadraudzēties un runāt latviski.

Bija jauki sanākt kopā no visām malām un uzzināt ko vairāk par Latviju. Bija jauki pavadīt nedēļu kopā!

2x2 tev noteikti palīdzēs atgūt vai stiprināt savu latvietību, un tu aiziesi iedvesmots!

2x2 tiešām uzzinām par Latviju un latvietību to, ko nevar iemācīties citur. Mēs mācāties no filmām, no citu cilvēku pie-

redzes, no tiem, kas dzīvo Latvijā.

Vienreizēja iespēja uzzināt tiešām, cik svarīga latvietība ir katram pašam.

2x2 nav skola vai universitāte un nevienam nedod atzīmes, bet informācijas līmenis ir ļoti augsts un daudz var iegūt par lietām, par kurām parasti latviešu skolās neuzzin.

Tas ir veids, kā savas zināšanas paplašināt un pārdomāt par savu saistību ar latviešiem un latvietību. Iespēja uzsākt kontaktus ar nozīmīgām personām latviešu sabiedrībā gan šeit ASV, gan Latvijā.

2x2 ir nometne, kur jaunā veidā paplašināt savu latvietību.

Tā ir iespēja būt kopā ar citiem tādā sabiedrībā, kas Tevi saprot!

„SĒJAS DIENAS DIEVSETĀ”
2010. GADA 2., 3. UN 4. JŪLIJĀ
Ricinājums uz 3 dienu nometni Viskonsīnas vidienē
Nometnes tēma: LATVISKĀ DZĪVES ZĪNĀ - praktiskā un garīgā latvietība
Informācija: inigals@gmail.com

Savos iepriekšējos rakstos *Jauno Laikam* esmu vairākkārt uzsvērusi, ka latviešu jauniešiem šodien vajag atrast savu latvisko identitāti un definēt latvietību. Tas nav viegli, jo ikdienas dzīvē par latvietības jēgu dziļāk nedomājam. Ir pienācis laiks beigt runāt un rakstīt par to, jo tagad piedāvāju konkrētu iespēju katram doties uz Dievsetu piedalīties „Sējas dienās”.

Tas ir pasākums, kurā ne tikai ne tikai iemācīsieties praktiskas latviešu tradīcijas, piemēram, Jāņa siera siešanu, vainagu pi-

šanu, dančus un dziesmas, bet varēsiet arī diskutēt par latviskajām vērtībām, uzdodot jautājumus „kas ir latvietība?” un „kas ir Dievturība?”. Semināra laikā dalībnieki varēs arī spriest, kā latvietību un tradīcijas iekļaut ikdienas modernajā dzīvē, iegūt vajadzīgo informāciju un avotus, kā to īstenot.

Sirsniņi mudīnu visus, kam ir intereses, sazināties ar mani! Programmu veidosim, ņemot vērā dalībnieku interesēs un lūgumus. inigals@gmail.com

Imanta Nīgale

Atbalstiet jauniešus ar 2x2 dāvanu karti!

1 - Uzrakstiet čeku par vēlamu vērtību, uzrādiēt saņēmēja vārdu un nosūtiet uz 2x2. (A.Osvalds, 13998 Cabells Mill Dr, Centreville VA 20120, aeosvalds@gmail.com).

2 - Izpildiet kartītes otru pusi ar saņēmēja un dāvinātāja vārdiem un ierakstiet vērtību (ar „ballpoint” rakstīkli).

3 - Uzdāviniet jaunietim. Kar-

tītes vērtību atskaitīsim no dalības maksas. Ja jaunietis nespēj piedalīties, tad vērtību var novirzīt citam dalībniekam vai 2x2 stipendiju fondam.

4 - Pieprasiet vēl kartītes. Šī ir laba dāvana jauniešiem no organizācijām, ģimenes un draugiem.

Kopā esam.

Kopā būsim. 2x2!

DĀVANU KARTE

Saņēmējs:
Jaunieša vārds vai "2x2"

Dāvina:

Vērtība:

Šī summa ir iemaksāta kā stipendija uz 2010. g. 2x2
Papildus informācija: www.2x2malibu.org

Aktuālā intervija

Agate Vucina

studē Biznesa augstskolā "Turība"

Par izglītību, nacionālajām vērtībām un materiālismu

Intervija ar sabiedrisko darbinieku Mareku Gabrišu

Tu esi viens no jauniešiem, kas katru gadu piedalās leģiona piemēšanas pasākumos 16. martā. Kas tevi mudina to darīt?

Mareks Gabrišs: Mani mudina patriotisms, kā arī apziņa, ka tie, ko pieminam, ir mūsu senči, kas, pirmkārt, cīnījās par brīvību Latviju un, otrkārt, cīnījās pret pasaules lielāko ļaunumu – bolševikiem. Pamudinājums ir arī dzimtas vēsture, piemēram, tēva brālēna, ar pirmās un otrās šķiras dzelzs krustu apbalvotā Jāņa Laizāna, un citu radnieku stāsti. Vairāki mani radnieki bija meža brāļos, pēc tam tika izsūtīti. Protams, romantiskais karavīra ceļš, jo es pats kādreiz sapņoju par militāro karjeru, domāju, ka arī būšu karavīrs un atbrīvošu Latviju no okupantiem. Pēc 12. klases stājos Aizsardzības akadēmijā, bet bija dažādas problēmas un konkursu neizturēju, tomēr šis patriotisms un nacionālisms joprojām ir dzīvs.

Katru gadu pie Brīvības pieminekļa jauniešu ir arvien vairāk. Kas ir šie cilvēki, kas iet pie Brīvības pieminekļa un piemin leģionārus?

Jauniešus var iedalīt divās lielās grupās. Vienai grupai varbūt tas ir kaut kā piespiedu kārtā, lai uzturētu to „kantī” – 16. marts, obligāti jāiet, sevi jāparāda, mēs esam, mēs darām. Piemācums ir izpildīts, liekam malā, esam baigie varoņi, esam pabļautījušies, atzīmējušies, labs darbiņš padarīts un tā līdz nākamajam skolaļājam pasākumam. Bet otra grupa ir tiešām pārliecināti nacionālisti, kas ne tikai piemin leģionārus, bet arī savā ziņā protestē pret pastāvošo iekārtu, kas ir Latvijā. Es domāju, ka tiem, kas lasīs šo interviju, nav noslēpums, ka 4. maija ieguvums ir salīdzinoši nelatvisks un multikulturāls, tās viens liels katls, kas sakausē visu kopā un šajā sakausējumā latviskais pazūd.

Jaunieši, kas darbojas nacionālajās organizācijās, piedalās visos nacionālajos svētkos, kur viņi šo apziņu ir ieguvuši – skolā, no vecākiem?

Viens avots ir ģimene, otrs – dzīves pieredze. Ja, piemēram, salīdzina visas šīs nacionālās organizācijas, tās galvenokārt ir divās pilsētās – Rīgā un Liepājā. Tas nacionālisms, to var tulkot kā lojalitāti pret savu tautu un latviešu tautas interesēs ir, pirmkārt, saglabāt savu valodu, otrkārt, saglabāt savu kultūru un treškārt, latvisko dzīvesveidu. Dzīvojot šajās lielajās pilsētās, Rīgā un Liepājā, mēs redzam, ka visapkārt ir krieviska kultūra. Latviešu valodu uz ielas dzird ļoti maz, daudzi televīzijas raidījumi arī ir krieviski. No Latvijas ir palicis tikai nosaukums Latvija, bet tās latviskās būtības vairs nav.

Kas ir tas interesantais, kas jauniešus pievelk darboties nacionālajās organizācijās?

Patiesībā visas nacionālās organizācijas ir vienādas. Vienīgā atšķirība ir nosaukums, piemēram, „Visu Latvijai”, „Latviešu nacionālistu klubs”, Liepājā kādreiz bija „Nacionālo spēku savienība”, bet tagad laikam tā ir izjukusi. Nacionālajās organizācijās audzina latvisko apziņu. Notiek semināri, dažādas nometnes, politiskās aktivitātes, konferences, piketi, dažādas tuvciņas nodarbības, kurās bez veselā gara audzina arī veselu miesu. „Visu Latvijai” katru gadu 18. novembrī rīko lāpu gājienus.

Organizācijās mācās, pilnveido sevi. Semināros runā ne tikai par nacionālajām lietām, runā arī par ekonomiku, par tautsaimniecību. Nacionālisms ir viss, kas ir latviešu tautas interesēs, un organizācijas darbojas, lai šīs intereses visur un vienmēr tiktu ievērotas.

Jauniešus piesaistīt nav tik vienkārši, viņiem taču patīk daudz kas cits, ko piedāvā apkārtējā vide?

Tieši tā, bet šie jaunieši ir ļoti apzinīgi. Viņi ir sapratuši, kas ir latviskās vērtības un viņiem šīs latviskās vērtības ir daudz svarīgākas par datorspēlēm.

Varakļānu vidusskolu tu absolvēji, deviņdesmito gadu beigās. Ko tev toreiz mācīja par Latvijas vēsturi?

Man, starp citu, devītajā klasē bija pat mācību priekšmets: Latvijas vēsture. Latviskās vērtības nekā īpaši netika pasniegtas. Vispār jau skolotājiem bija attieksme atnākt uz stundu, nolasīt lekciju, aiziet projām, un tas, vai skolniekam latviskums iesakņojas vai nē, tas skolotājam patiesībā bija vienāda. Mēs klasē bijām apmēram 20 skolnieki, visi toreiz bija baigie patrioti. Kur tagad viņi visi palikuši 16. martā? Nevienu no viņiem neredz arī 11. novembrī, varbūt kāds svin 18. novembri.

Jā, varbūt tas izskaidro, kāpēc Latvijā jauniešos ir tik liela vienaldzība pret politiskajiem procesiem valstī.

Skolā bija arī tāds priekšmets, kas bija saistīts ar politoloģiju. Lai cik divaini tas būtu, viss, ko tur mācīja, bija par Eiropu, par pasauli, bet visā šajā Eiropā un pasaulē tie procesi, kas attiecas uz Latviju, netika skaidroti. Es ļoti labi zināju Francijas vēsturi, Amerikas vēsturi, zināju par franču revolūciju, zināju par politiskajiem procesiem citās valstīs, bet to, kas notiek Latvijā, kas bijis un kā veidojies, to skolā mācīja ļoti maz. Man bija tā laime, ka man pašam bija iekšējais dziņulis un interese. Es pats interesējos, runāju ar saviem vecākiem, radniekiem, paziņām, gudriem cilvēkiem, gāju uz bibliotēku, ņēmu grāmatas, un ja atskatos, varētu pat teikt, ka mani lielākie draugi bija grāmatas un tās mani ieaudzināja šo nacionālismu un patriotismu. Starp citu, uz Varakļānu vidusskolu sūtīja no ārzemēm grāmatas, kas izdotas trimdā, viens no lielākajiem sūtītājiem bija Kārlis Počs no Anglijas. Es atceros, bija daudz grāmatu par latviešu leģionu. Viens mans draugs priecājās par grāmatu „Tornas grāvrači”.

Rietumeiropā tieši jaunieši un

studenti ir politisko procesu katalizatori, jaunieši ir tie, kas biežāk iziet ielās un kuriem ir radikālākas prasības. Latvijā diemžēl mēs to nemanām. Tāda sajūta, ka, ja notiek kādas demonstrācijas vai piketi, tad tajās piedalās pensionāri. Kāpēc tavuprāt jaunieši ir tik neaktīvi?

Jaunieši patiešām ir apātiski par to, kas notiek Latvijas valstī. Kad es no Varakļāniem atnācu studēt uz Rīgu, situācija bija tāda, jaunieši bija ļoti trūcīgi un vispirms bija jāsaprotāda līdzekļi studijām, iztikai un tieši tas arī nodarbināja jauniešu prātus. Jauniešiem maz interese, vai tiek ievērotas latviešu tiesības, vai Latvija attīstās pa pareizo ceļu. Galvenās intereses – pa dienu studijas, vakarā un brīvdienās

dēju Tehniskajā universitātē, pirmais bija nopirkt mašīnu, otrs – māju vai dzīvokli, trešais – apprecēties.

Tas būtu materiālo vērtību ziņā, bet kā ar garīgajām?

Tur jau tā lieta, ka garīgajām vērtībām neatliek laika. Ja sabiedrībā valda materiālisms, tad arī ir šādi standarti – mašīna, māja – un ja tev nav šīs mašīnas un mājas, tad tu esi mazliet jocīgs, ne īsti pareizs, neveiksmīnīks. Tātad, ja tu gribi būt virsotnē un lai Tevi uzskata par normālu sabiedrības locekli, tev jābūt materiāli nodrošinātam.

Latvijā Izglītības ministrija sola, ka sāks mācīt vidusskolās Latvijas vēsturi. Vai tu domā kaut kas mainīsies to jauniešu nostājā,

izglītības līmenis ir ļoti zems. Skolā joprojām mācās gan mans brālēns, gan māsiņa un es ar viņiem esmu runājis par vēstures jautājumiem. Viņi nezina, kas ir Lāčplēša diena, viņiem īsti nav zināms, kad tika dibināta Latvijas valsts, jauc 1918. gadu ar 1990. gada 4. maiju. Īsti arī nezina, kas ir okupācija un kad tika okupēta Latvija. Arī literatūrā un latviešu valodā viņu zināšanas, manuprāt, ir ļoti vājas.

Tu esi mācījis Rīgas Tehniskās universitātes būvniecības fakultātē. Kā tavi kursabiedri pārdzīvo pašreizējo ekonomisko krīzi? Vai viņi arī domā braukt strādāt uz ārzemēm?

Daļa jau ir aizbraukusi uz Vāciju, daļa joprojām ir Latvijā un

Mareks Gabrišs sniedz interviju piketa laikā pie radio un televīzijas padomes

darbs, lai nopelnītu naudu. Tas joprojām turpinās. Tāds apburtais ritenis, visi jaunieši ir iejūgti gan studijās, gan darbā.

Bet arī citās valstīs nav viegli studēt, tomēr jaunieši parāda aktivitāti un savā veidā arī jaunības maksimalismu. Kāpēc Latvijā tomēr jūtams izteikts apolitisms un nihilisms pret to, kas notiek apkārt?

To ir panākuši pie varas esošie politiķi, kas visu laiku ir aicinājuši „spiest gāzi grīdā” un pārkarsēt ekonomiku, garīgās vērtības atstājot novārtā. Viens ir jaunieši, un otrs ir jauniešu vecāki, kas dzīvo laukos. Kas notiek laukos? Bezdarbs – tā apātija un kūtrums nāk no vecākiem, līdz ar to iesakņojas arī jauniešos. Ne vecākiem, ne īsti jauniešiem nav tās ticības tam, ka mēs paši varam būt saimnieki savā zemē. Visi šie padomju okupācijas gadi ir daudzos vecākos un vecākās paaudzes cilvēkos ieaudzinājuši domu, ka gan jau kāds organizēs darbu un kolhozus.

Kas ir tagad, divdesmit gadus pēc neatkarības iegūšanas, studējoša Latvijas jaunieša vērtību skalas aukšgalā?

Jauniešiem ar kuriem kopā stu-

kas tagad mācās pamatskolā?

Man, protams, ir cerības un varu piebilst, ka tieši to, ka skolā mācīs Latvijas vēsturi, ir panākuši latviešu nacionālisti no kustības „Visu Latvijai”, jo viņi bija tie, kas piketēja pie Izglītības ministrijas un pieprasīja, lai skolās mācītu Latvijas vēsturi, un viņi ir sagatavojuši gan mācību programmu, gan grāmatas. Tā kā cerības ir. Ir pat teiciens: kas valda pār skolām, valda pār prātiem. Skola ir lieliska iespēja, kur skolēniem iemācīt vajadzīgo. Tas, kas tagad notiek Latvijā, rada apziņu, ka materiālisms ir pirmajā vietā.

Būtu interesanti salīdzināt, kāds bija skolu beidzēju, jauniešu izglītības līmenis pirms desmit gadiem un kāds tas tagad ir?

Izglītības līmenis ir mainījies. Tajā laikā, kad es mācījos, man bija apziņa, - lai dzīvī kaut ko sasniegtu, ir jābūt labām atzīmēm. Ja ir labas atzīmes, var iestāties augstskolā budžeta grupā. Es to sapratu tā, - ja nav labas izglītības, tad dzīvī nekur tālu nevar tikt. Ja salīdzinu ar jauniešiem, kas tagad nesen ir beiguši Varakļānu vidusskolu, tad gan redzu, ka viņu

ceņas šos grūtos laikus pārdzīvot. Daži ceņas iekārtoties valsts iestādēs, ir cilvēki, kas par nelielu atalgojumu ceņas kaut ko darīt, liela daļa ir bez darba un gatavojas pārkvalificēties vai izmanto šo laiku, lai papildinātu zināšanas.

Kāda ir tava vizija par nākotnes Latviju?

Viss atkarīgs no tā, vai latvieši paliks tikpat kūtri un vienaldzīgi. Ja tā, tad jāpiekrīt uzskatam, ka tiesības ir stiprākajam, un atnāks stiprākais un nolems, ko un kā latviešiem darīt. Es vēlētos, lai Latvija būtu latviska. Es Latviju uzveru kā teritoriju, kur latvieši var kopt un attīstīt savu kultūru. Visam jābūt līdzsvarā, vēlos redzēt Latviju, kur kultūra sekmīgi attīstās un latvieši var nodarboties ar biznesu.

Latvijā vienkārši ir par daudz krieviskā. Latviešiem ir „iepotēts”, ka vēsturiski te bija daudz krieviskā, tātad arī mūsdienās tā jābūt.

Īkdiēnā trūkst kvalitatīvas patiesi latviskas literatūras un mūzikas. Jāpiezīmē, ja kultūras produkts ir, tas ir jānopērk, un ne visi var atļauties. Par velti neko latvisku vairs nevar dabūt.